

[Undervisningsministeren]

De samlede udgifter her i landet til forskning og udviklingsarbejde er for tiden af størrelsesordenen 4 milliarder kroner årligt eller ca. 1 pct. af bruttonationalproduktet. Rundt regnet anvender den offentlige sektor og den private sektor 2 milliarder hver.

I alt er omkring 15.000 videnskabeligt uddannede beskæftiget med forskning og udviklingsarbejde, men omregnet til heltidsbeskæftigede er tallet kun ca. 7.500.

Den udbygning af forskningsindsatsen, som har fundet sted i 1970'erne, er i hovedsagen sket på politisk højt prioriterede områder såsom energi og teknologi, mens bl. a. universitetssektoren på visse områder har været ramt af stagnation og nedskæringer. Hvad angår erhvervssektorens forskning og udviklingsarbejde, er der sket en vis vækst i perioden, også i den seneste tid, især inden for visse brancher.

Vore investeringer i forskning og udviklingsarbejde – målt i procent af bruttonationalproduktet – er små i sammenligning med f. eks. Sverige og Holland og de fleste større industrilande, jævnfør bilaget til denne redegørelse. Sådanne sammenligninger er behæftede med usikkerhed, men vi kommer i hvert fald ikke over gennemsnittet. Dette gælder, selv om den forskning, der i de større lande finansieres over forsvarsbudgetterne (i øvrigt ikke sjældent ren grundforskning), holdes uden for sammenligningen.

De senere års udvikling har foranlediget planlægningsrådet for forskningen til at iværksætte udarbejdelsen – ved en arbejdsgruppe – af en »Rapport over forskningens vilkår i den offentlige sektor« (april 1981). Denne rapport, der er sendt til folketingets medlemmer, indeholder bl. a. et omfattende talmateriale om forskningens udvikling, som jeg skal henvise til. Rapporten indeholder desuden en række forslag til løsning af aktuelle og langsigtede problemer. Disse forslag er for tiden til overvejelse i planlægningsrådet og i ministeriet.

3. DE HØJERE UDDANNELSES- INSTITUTIONER

Placeringen i det samlede billede

Til forskningen ved de højere uddannelsesinstitutioner anvendes for tiden omkring 50 pct. af de samlede offentlige forskningsressourcer (ekskl. ressourcer til det internati-

onale forskningssamarbejde). Denne procentdel er højere i Danmark end i de fleste andre lande, og det er derfor særlig vigtigt, at vi søger at udnytte forskningsressourcerne ved de højere uddannelsesinstitutioner bedst muligt.

Problemerne for universiteterne og de øvrige højere uddannelsesinstitutioner (»universitetssektoren«) skyldes i høj grad, at mange års vækst i en periode med forholdsvis gode vilkår for universitetsforskningen nu er ophørt. Nedskæringer forekommer især på områder, hvor tilgangen til uddannelserne gennem de senere år er reduceret kraftigt. Selv om ministeriet forsøger at koncentrere besparelserne om uddannelsesudgifterne, kan det dog ikke undgås, at forskningen også berøres, når den samlede bemanning reduceres eller stagnerer.

Jeg vil gerne fremhæve, at den omstændighed, at den anvendelsesorienterede forskningsindsats under de enkelte ministerier – ofte kaldet den sektororienterede forskning – er forøget, ikke mindsker behovet for universitetssektorens forskning, snarere tværtimod. Opretholdelse af kvaliteten af den anvendelsesorienterede forskning kræver et godt videnskabeligt miljø, en veludbygget grundforskning og ikke mindst forskeruddannelse.

Jeg skal i denne redegørelse kort pege på de væsentligste problemer og på de løsninger, der enten er gennemført, eller som bør overvejes.

Sammenkædningen af undervisning og forskning

Undervisning og forskning bør gennemføres i tæt forbindelse med hinanden ved de højere uddannelsesinstitutioner, som det hidtil har været tilfældet. Når undervisningsministeriet i slutningen af 1980 har ophævet den hidtidige gennemsnitlige budgetteringsnorm – den såkaldte 50-40-10-fordeling af de faste læreres arbejdsindsats på henholdsvis undervisning, forskning og administration – skyldes det altså ikke, at der sættes spørgsmålstegn ved princippet om, at universitetslærere i vid udstrækning bør være forskere.

En vigtig begrundelse for ophævelsen af normen er, at forskningens omfang bør kunne fastlægges i en vis uafhængighed af undervisningens omfang. Kun ved ophævelsen af denne norm vil det f. eks. kunne lade sig gøre at opretholde forskningen med et vigen-